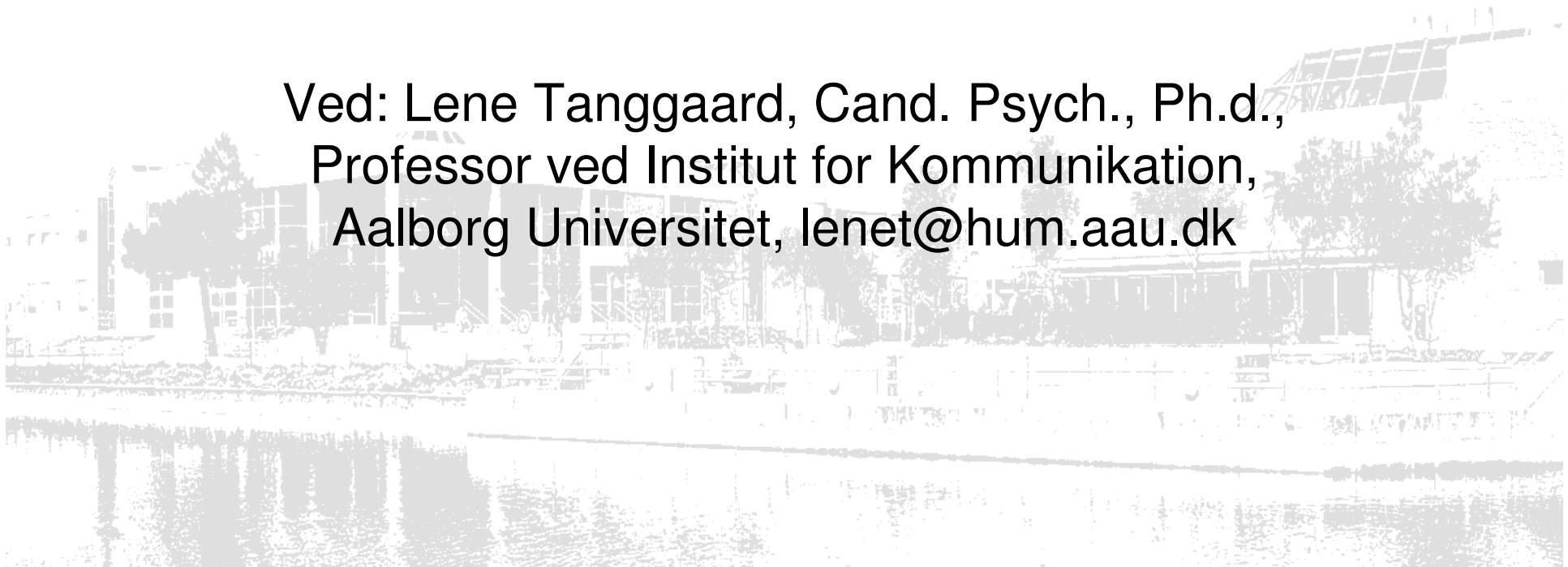

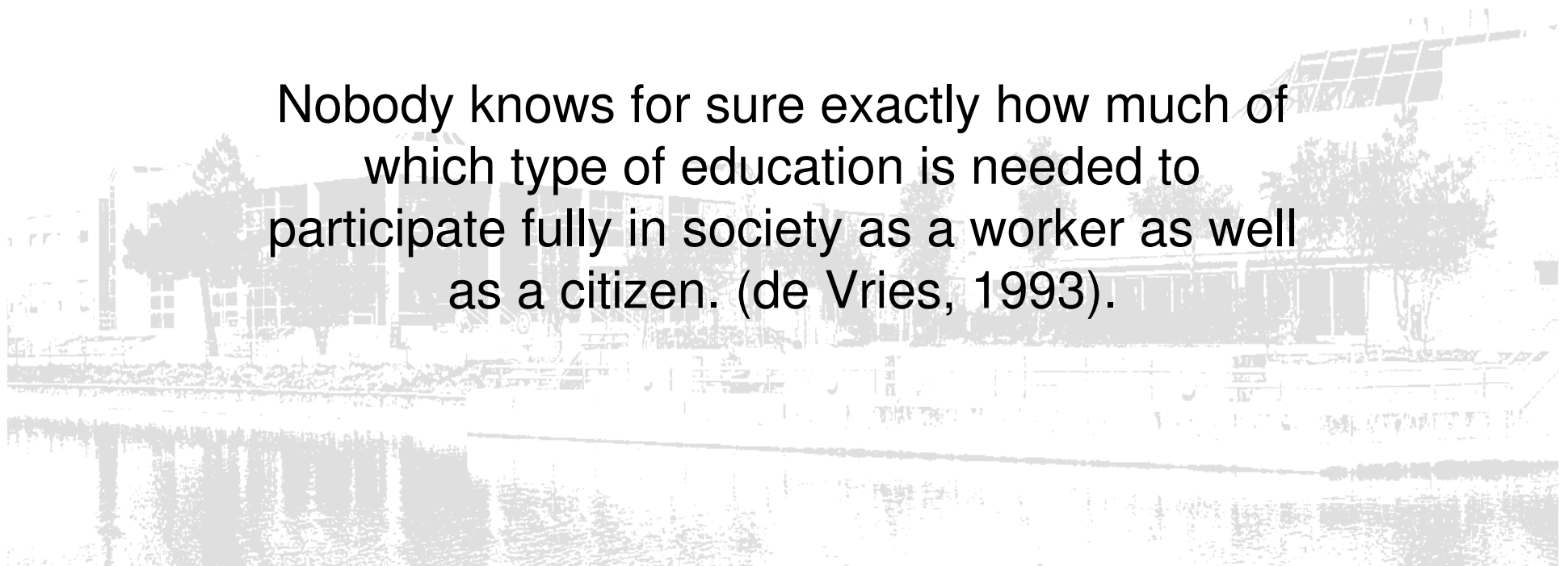
”Vi vil jer gerne” – nytænkning kan få flere til at uddanne sig

Ved: Lene Tanggaard, Cand. Psych., Ph.d.,
Professor ved Institut for Kommunikation,
Aalborg Universitet, lenet@hum.aau.dk

Et citat

Nobody knows for sure exactly how much of which type of education is needed to participate fully in society as a worker as well as a citizen. (de Vries, 1993).

To udfordringer – der iscenesætter behovet for uddannelse

- Globalisering kræver ”erhvervsuddannelser i verdensklasse” (Globaliseringsrådet, 2005)
- Den demografiske udvikling – fremtidigt behov for faglært arbejdskraft – danske unge er længe om at uddanne sig

Den aktuelle situation

- Andelen af de unge, der forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse er steget fra cirka 81 % til cirka 84 %
(<http://www.uvm.dk/service/Statistik/Tvaergaaende/Andel%20der%20faar%20uddannelse.aspx>)
- Tallet har aldrig været større.

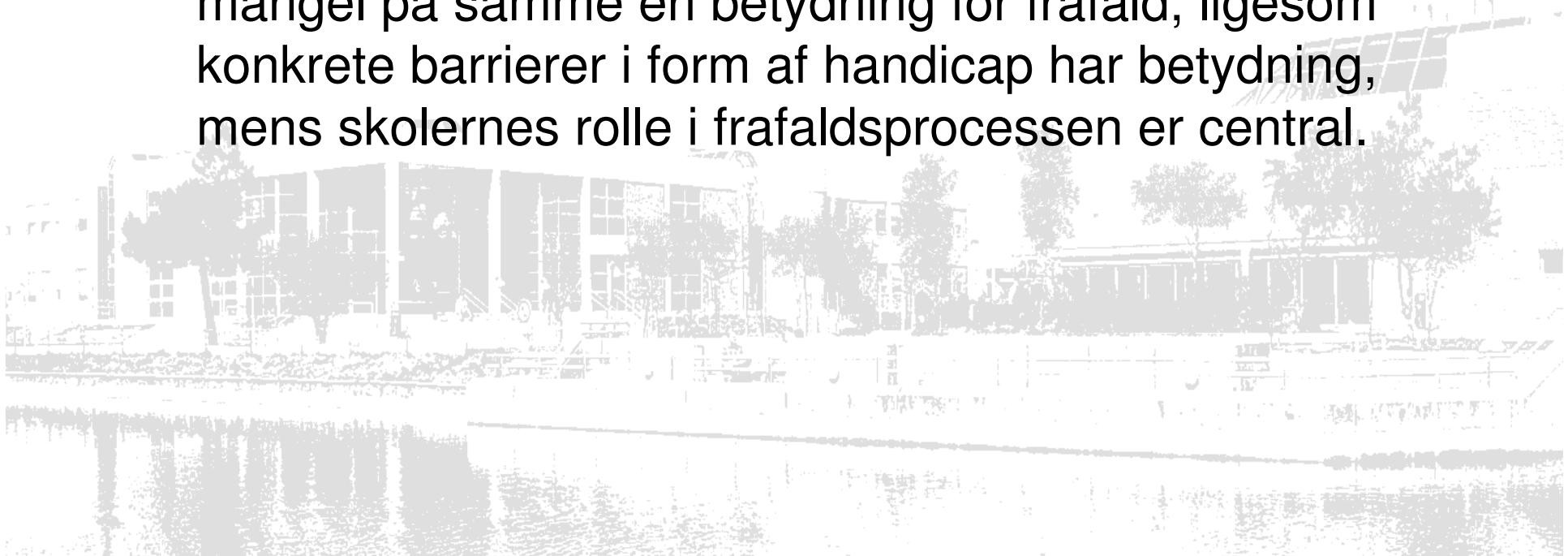

Frafaldsforebyggelse har betydning for tallene

- Leder: Vores mission har ændret sig gennem årene, fordi der var jo de første år, kan man sige, der gik det mest på, hvis du havde fravær, så smed vi bare eleverne ud. Altså ud, ik'. Hvis du ikke kan passe dine ting her, så øh ud med dig, så må du finde på noget andet. Nu har der været en hel holdningsændring, og det har jo taget tid at arbejde med at sige: nu gør vi alt, hvad vi kan for at fastholde. Altså hos os drejer det sig jo ikke om at få eleverne *ud*, men at give dem nogle muligheder der gør, at de fastholdes. Så det – det er en kursændring, kan man sige. Det *fokus* har ændret sig.

Kan det passe?

- Som beskrevet lidt skarpt af Riehl (1999, p. 231) så falder elever fra uddannelsen, men skolen smider dem ud!
- Naturligvis har elevernes eget engagement eller mangel på samme en betydning for frafald, ligesom konkrete barrierer i form af handicap har betydning, mens skolernes rolle i frafaldsprocessen er central.

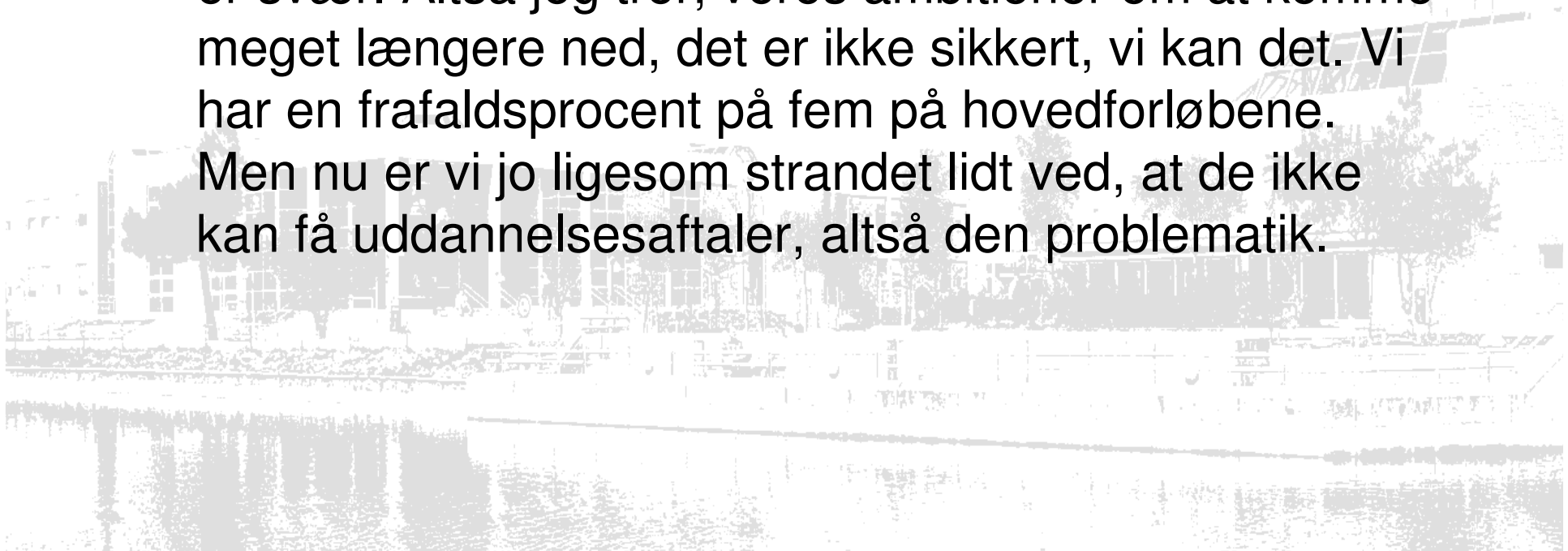
Kursændring

- Leder: Og jeg vil sige, jeg synes også, jeg har oplevet meget, at undervisere som vi måske *ikke* syntes måske (-) var så målrettede for fem år tilbage, de kan jo noget helt andet i dag, fordi vi bruger deres ressourcer på – måske mere på den socialpædagogiske måde, og der er de rigtig, rigtig gode.

Det virker: hvor langt skal vi gå?

- Leder: Efteråret 08, foråret 09. Der har vi en frafaldsprocent på 17 på hele skolen, hvor vi havde en på 24 samme periode sidste år. Så det sidste år har rykket rigtigt meget. Og jeg vil sige, den sidste del er svær. Altså jeg tror, vores ambitioner om at komme meget længere ned, det er ikke sikkert, vi kan det. Vi har en frafaldsprocent på fem på hovedforløbene. Men nu er vi jo ligesom strandet lidt ved, at de ikke kan få uddannelsesaftaler, altså den problematik.

Frafaldsprocessen

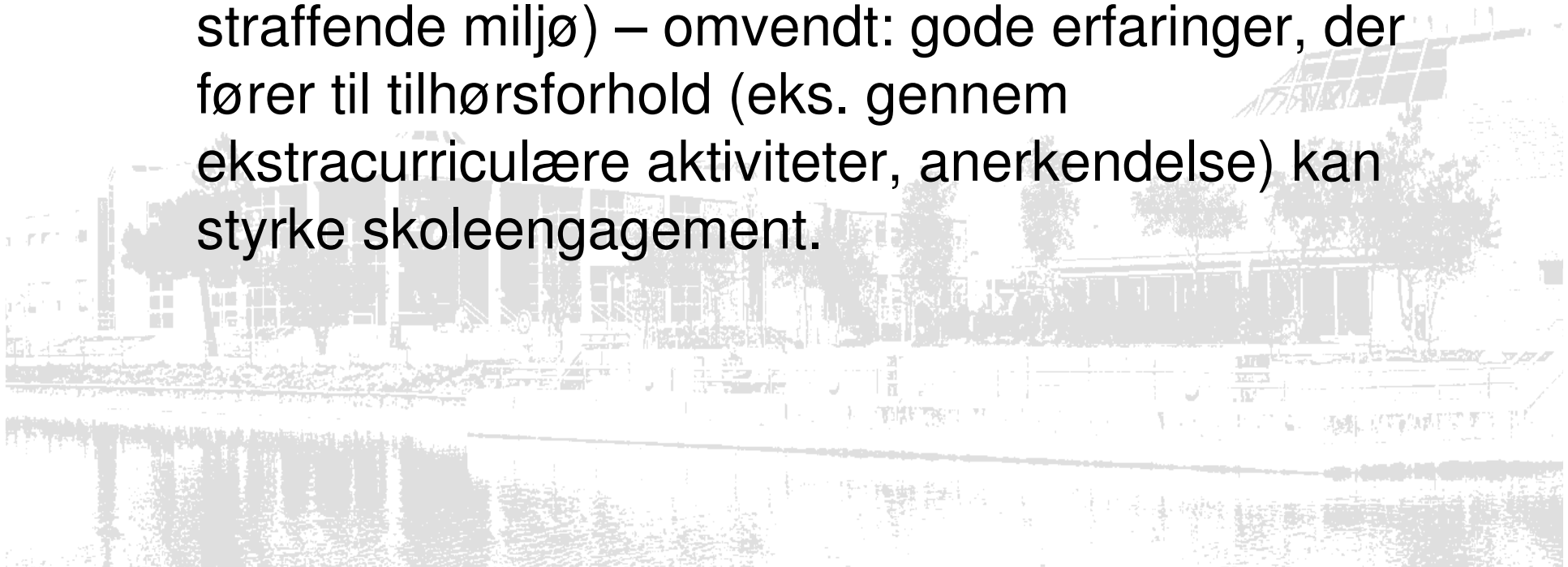
- "From a life course perspective, high school dropout culminates a long-term process of disengagement from school"

(The Dropout Process in Life Course Perspective: Early Risk Factors at Home and School (Alexander, K., L., Entwisle, Kabbani, N. S.) *Teachers College Record* Volume 103, Number 5, October 2001, pp. 760–822).

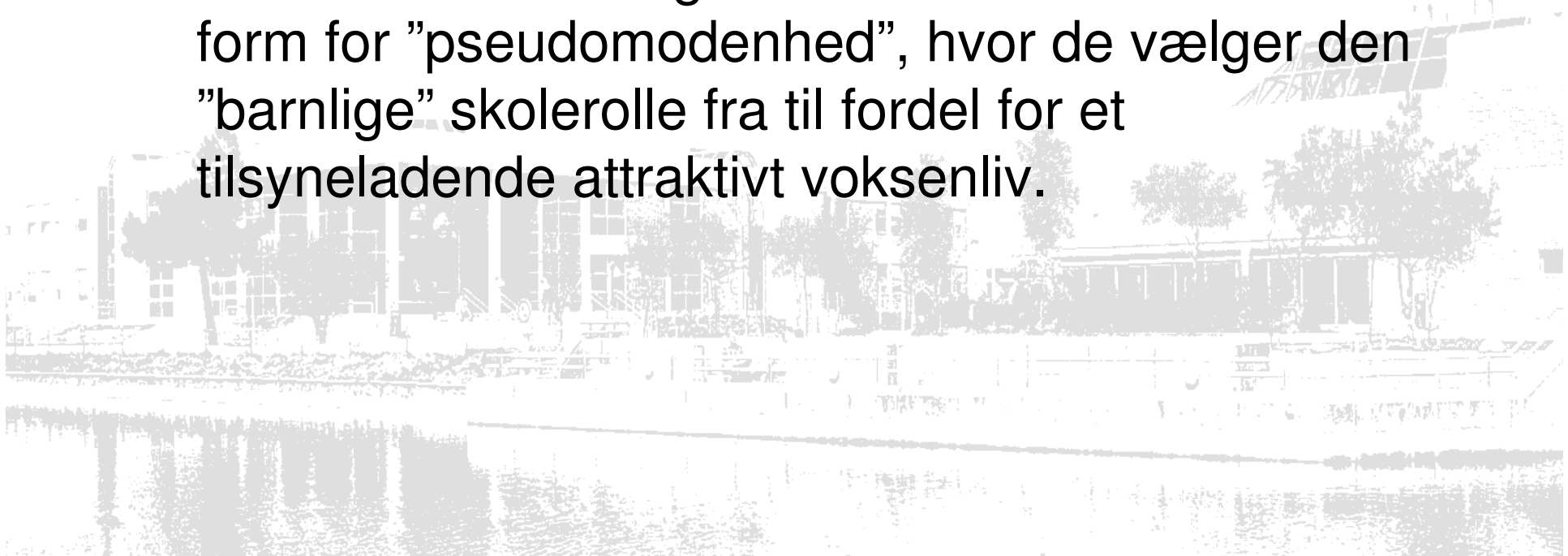
Paradigmatisk studium

- Finns (1990) – ”Frustations-selv værdsmodel” – dårlige præstationer i skolen får eleverne til at tvivle på egne evner, fører til et disengagement (fracald er en flugt fra et psykologisk set straffende miljø) – omvendt: gode erfaringer, der fører til tilhørsforhold (eks. gennem ekstracurriculære aktiviteter, anerkendelse) kan styrke skoleengagement.

Frafald som fravalg af skolen (Ellis Jonker, 2006).

- Frafaldstruedes tilhørsforhold til skolen er truet, fordi skolen ikke har budt på megen behag.
- Konfronteret med andre tilbud, taber skolen ofte.
- De studerende vælger selv skolen fra – ofte i en form for "pseudomodenhed", hvor de vælger den "barnlige" skolerolle fra til fordel for et tilsyneladende attraktivt voksenliv.

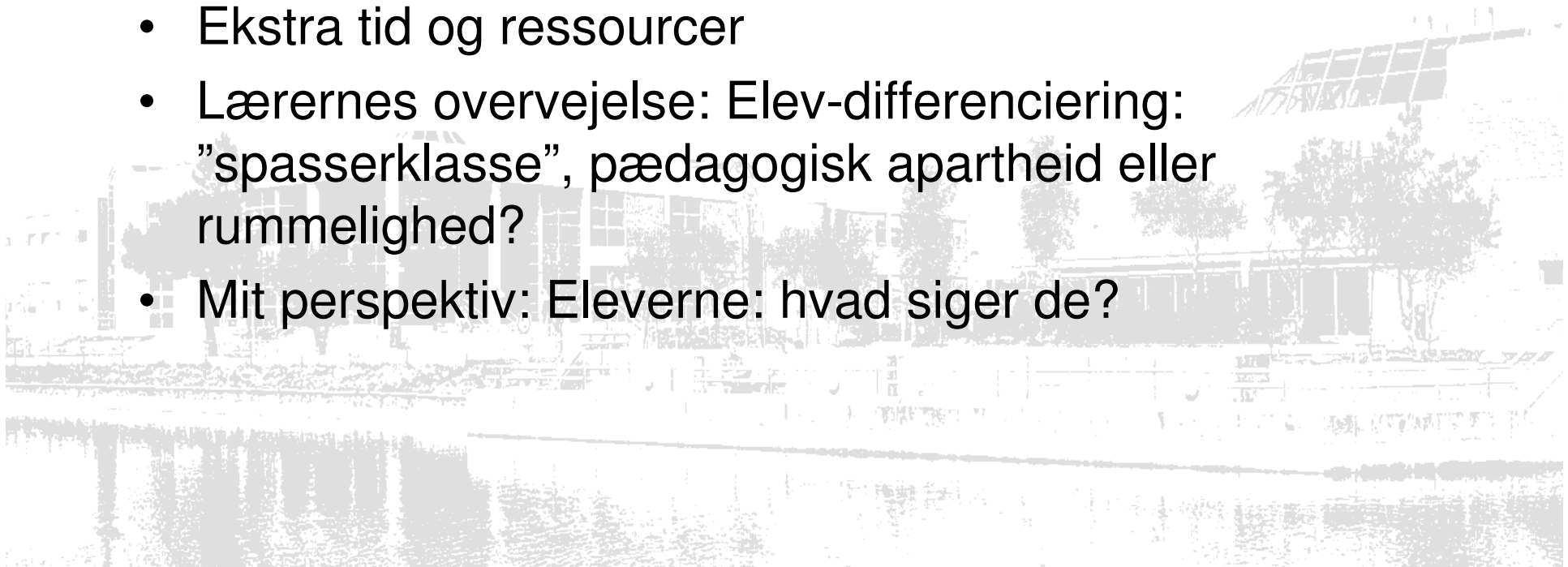
Mark Zorbas, Anne Chapman & Marnie O'Neil, 2005: Choices and decisions: perspectives of young males on withdrawing from business certificate courses in technical and further education, Research in Post-Compulsory Education, vol. 10, nr. 2

- Studerende ved ikke meget om uddannelsen, finder ud af, at der er lang transport, finder undervisningen kedelig og irrelevant, har meget arbejde ved siden af, begynder et langsomt disengagement for at undgå nederlag, fravær gør, at de ved, de måske vil klare sig dårligt til eksamen, laver ikke lektier = dropper ud.

Case-studium (Tanggaard, in press)

- En flexklasse på HG – meget lidt frafald!
- Udvælger elever (ofte med tidligere frafaldskarriere) i samarbejde med kommune, UU, lærere, uddannelsesleder
- Ekstra tid og ressourcer
- Lærernes overvejelse: Elev-differenciering: ”spasserklasse”, pædagogisk apartheid eller rummelighed?
- Mit perspektiv: Eleverne: hvad siger de?

Fleksibilitet og rummelighed

- LT: Ja. Så det er sådan en skulder som man kan læne sig op ad?
- I: Det er det, har man nogle problemer man gerne vil af med, eller bare i det hele taget noget man gerne vil af med, så har vi lærerne. Og de lytter *altid*, hvis man kommer grædende i skole, så tager de armen om os: "Skal vi lige gå ud og snakke?", og så sidder man og snakker (-) og man snakker om alt, og der er ikke noget med at være pinlig overfor hinanden (-) *overhovedet* ikke. I vores klasse, der er vi sådan mere – nogen kan komme i nattøj, nogen kan komme morgengrimme, altså det tænker vi slet ikke over, fordi vi er så tæt på hinanden alle sammen.

Forhold af stor betydning for fastholdelse af elever

- Høj prioritering af undervisning af frafaldstruede – lærerne kender deres navne, signalerer venskab, støtter og betragter eleverne som ligeværdige.
- Studerende påpeger betydningen af venskab/godt socialt miljø.
- Vigtige forhold: 1) Venligt miljø (boksepuder og morgenmad), 2) fokus på tilhørsforhold og socialt miljø og 3) ekstra tid og vejledning fagligt set “

Et bud på, hvad der virker

- Lav lærer-elev ratio – mulighed for intensiv indsats fra lærersiden
- Stærk institutionel identitet: ”Vi er en stor familie”
- Fleksibelt indrettet skoledag – længere tid til opgaver.

Er det for meget?

- Leder: Og jeg vil sige, der er da nogle gange vi hører, når vi er øh rundt omkring på konferencer, at der er nogle, der stiller spørgsmål ved, om det er os, der skal blive ved med at tage de svage. Og det er jeg da ikke i tvivl om, at det er, fordi hvor skulle de ellers øh gå hen? Altså der er jo ikke andre steder. Hvis man ikke kan få en erhvervsuddannelse, ja så kan du komme på en produktionsskole, men du bliver jo ikke uddannet (-) det er et midlertidigt ophold, ikk'. Så jeg er ikke i tvivl om, at det er os, der skal gøre det, vi skal bare have ressourcerne til at gøre det. Og etablere nogle forløb der gør, at øh vi kan. Så bestemt. Men det er også en holdning!

De mere almene pointer

- Flere i uddannelse sætter vores uddannelsestænkning i spil: hvor, hvordan, hvor meget?
- Det kan flyttes!

Fortsat

- Arbejde med skolekulturen: Opbygning af læringsmiljø med vægt på tilhørsforhold, støttende lærere, ekstra tid til opgaver, morgenmad, ud af huset aktiviteter synes at fastholde elever
- Rumberger (1987): særligt tilrettelagte forløb for specifikke målgrupper af elever, en særlig indsats, der kombinerer uddannelsesspecifikke og ikke-uddannelsesspecifikke tiltag (mere sociale tiltag), tidlig identifikation af frafaldstruede elever og forebyggelse spiller en rolle for at fastholde elever.